

Husar Skog - en originell personlighet i Mönsterås på 1900-talet

Jonny Nilsson © 2013

Det är så här de flesta äldre Mönsteråsare minns husar Skog - i uniform och till häst på hembygdsföreningens årsfest.

Husar Skog

En av de mest originella personligheterna i Mönsterås under 1900-talet var otvivelaktigt husar Skog. Alltid rak i ryggen och med imponerande knävelbollar väckte han uppmärksamhet och ingav respekt. Om inte annat så sågs han på den årliga hembygdsfesten där han i ståtlig uniform alltid red i täten för det festtåg som drog genom Storgatan. Men vem var han egentligen? Få som jag har pratat med vet något om hans bakgrund. I folkmun var han bara husar Skog.

Rötterna

Axel Robert Skog föddes i Kvillemåla i Högsby socken en vårvinterdag den 7 mars 1875. Fadern Johan Smedberg var som efternamnet antyder smed, medan modern Olivia Matilda Samuelsdotter var av husarsläkt.

Husar Skogs morfar Samuel Lord (periodvis Värn) bodde i torpet Nyby och tjänade husar för Bråbo i Kristdala socken under Karl XIV Johans tid. Husar Skog fick under sin barndom höra modern berätta många historier om morfar husaren som fick tjänstgöra vid trossen i Schleswig-Holstein under Napoleonkriget. Det berättades att han gav en utfattig jude en bit bröd, varpå juden blev så tacksam att han gav den svenske husaren en ring som sedan hamnade i Sverige och bars av en av släktens kvinnor.

Kanske hade moderns berättelser om morfars husaräventyr en viss inverkan på lille Axels kommande yrkesval. Närmast till hands var annars att gå i faderns fotspår och bli smed. Redan när Axel var nio månader flyttade familjen till Böle i Ryssby socken och där fick han som liten pojke hjälpa sin far i smedjan. Skog berättade att han fick stå på en pall för att räcka upp till städet.

Axel ville dock inte bli smed utan gick till sjöss en kortare period åren kring 1890. Under den perioden besökte han bland annat Sundsvall efter den stora branden 1888.

Husar Skog

Därefter sökte han kontakt med fanjunkare Björklund på Förlösa och den 20 januari 1895 stod indelte husaren Skog för första gången på Ränneslätt vid Eksjö. Det blev ett nytt och spännande liv och Skog brukade med glädje berätta om de olika drabbningarna, och hur skvadronen med höjda sablar och med segerglada rop red till attack. Lönen var dock bara 150 kr om året och under sju år ägnades 25 dygn varje år åt att kämpa under fanorna. Först tillhörde han under fyra år Ingelstad, och sedan tre år Staby skvadron. De delar av året då han inte var vid Ränneslätt ägnade han sig åt skogsaffärer och byggnadssnickerier.

Tragik

Den 24 mars 1899 gifte han sig med Hilma Amanda Petersson. Men tragiken väntade runt hörnet. Den 14 juli samma år fick de dottern Anna Sigrid Eleonora. Dagen efter dog modern i sviterna efter förlossningen. Några månader senare, den 26 maj 1900, förlorade husar Skog även sin lilla dotter i "bröstimande".

Omgifte och hemmansägare

17 december 1904 gifte han om sig med bonddottern Nanny Viktoria Sofia Fransson och det

nygifta paret bosatte sig i Knivingaryd i Bäckebo socken där de stannade till 1911. Enligt tidens församlingsböcker var han hemmansägare och handlande. I de jubileumsartiklar som lokalpressen satte ihop när husar Skog på äldre dar fyllde jämnt, omnämns detta som hans första äktenskap. Tragedin med första hustruns och dotterns död nämndes av lättfattliga skäl aldrig.

Till Mönsterås

1912 köpte han en gård i Kråkebäck i Mönsterås socken som innehades till 1927. Under denna tid var han uppenbarligen bonde. Gården såldes sedan varefter han köpte den idylliska villa Karlsro i Elgerum strax utanför Mönsterås tätort.

Efter tjugo år tillsammans med sin hustru i villa Karlsro blev han på nytt änkeman 1947. Äktenskapet blev barnlöst men åren närmast 1925 hade de en fosterdotter, Greta Josefina Engström, född 1908 i Maria församling i Stockholm. Efter ett par år, 1949, gifte han om sig med sin hushållerska Emy Johansson (1891-1971) som var torparedotter från Misterhult socken. Vid vigseln angavs Skog vara snickare. Makarna Skog fick 22 år tillsammans innan husaren ånyo blev änkeman 1971.

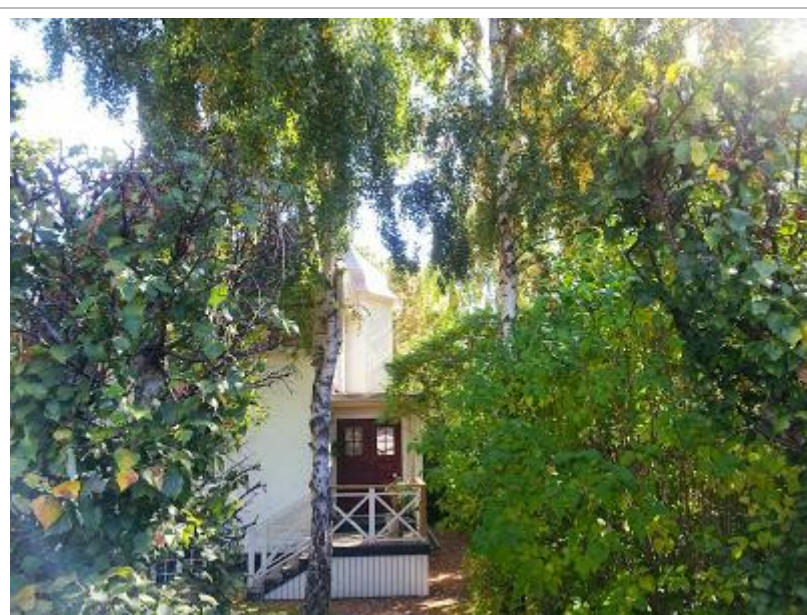
Husar Skog var mycket intresserad av jakt, fiske och idrott. Han deltog också i nästan varenda hembygdsfest. Ibland som karolin, ibland som husar eller i någon annan högklassig uniform, men alltid till häst och i spetsen för festtåget. Skog var inte utan orsak hedersledamot i Stranda Hembygdsförening.

Musikkåren på besök

Det finns en dråplig historia bevarad av Sven-Eric Nelsson från när husar Skog fyllde 90 år 1965 och skulle uppvaktas av den lokala musikkåren. Sven-Eric berättar: "På söndagsmorgonen den stora dagen samlades vi i hans trädgård och spelade några militärmarscher som hade varit hans musik. Vi blev senare inbjudna på kaffe med dopp och för den som så önskade, en konjak till kaffet. Gratulanterna strömmade till med prosten i spetsen för att hylla en av församlingens äldste. Det var dags för musikanterna att bryta upp och skaka hand med jubilaren, då han vände sig till en av kårens nykterister och sade: - Ni skulle ju hatt en konjak te, Du Pettsson, men prästen kom och förstörde alltihop!."

Husar Skog uppnådde en aktningsvärd ålder. När han avled den 9 oktober 1973 hade han hunnit bli 98 år. Husar Skog hade dock bara varit husar under sju år formellt sett. Men en gång husar, alltid husar. Och i ett Mönsterås som efter andra världskriget omvandlades i rekordtakt, blev husar Skog en symbol för det trygga och oföränderliga som stod över tidens

gång. Husar Skog ligger begravd på Mönsterås gamla kyrkogård, kv 31, utan blommor och tillsynes bortglömd.

Villa Karlsro ligger inbäddad i grönska.

Villa Karlsro.

Husar Skog på häst längst till vänster i bild.

Husar Skog är fjärde mannen från vänster ståendes längst upp.

Husar Skog till vänster.

Axel Robert Skog och hans makar ligger på gamla kyrkogården i Mönsterås.

Källor

Kyrkböcker för Högsby, Ryssby, Bäckebo och Mönsterås socknar.

Stranda Hembygdsförenings fotoarkiv.

Artikel i OT inför Axel Skogs 80-årsdag.

Sven-Eric Nelssons berättelse i Musikkårens jubileumsskrift.

Egna foton.